

داراییهای رضا شاه در بانکهای خارج از ایران

۲۹ خرداد ۱۳۹۴ ساعت ۱۵:۲۹

موضوع وجوهی که شاه سابق [رضاخان] در بانکهای بیگانه دارد مسکوت و لاینحل مانده، معذالک مطلب به قدری مهم است که شایسته بود افکار عمومی و جراید بیشتر در این باره موشکافی کنند. چهارده سال پیش نگارنده در یکی از مجلات مالی انگلیسی زبان خواندم که شاه سابق [رضا خان] را جزو بزرگترین ثروتمندان جهان نام برده و مبنای این ادعا را مبلغ هنگفتی که مشار الیه در بانکهای آمریکا داشت، قرار داده بود.

مجله مزبور در آن زمان (۱۳۳۸) این مبلغ را به شصت و دو میلیون دلار تخمین میزده بعدها مبالغ گزاف دیگری به این مبلغ افزوده شد. میدانیم که حرص تصرف و غصب اموال مردم بعد از آن تاریخ آغاز گشت و املاک «خریداری» عواید سرشاری می آورد. عواید املاک سلطنتی در سال آخر ۱۳۲۰ بقرار برآورد خبرگان به سالی هفتاد میلیون بالغ میگشت. یکی از مطلعین که از طرف وزارت کشاورزی در آن اوان در املاک شاهی مازندران کار میکرد اظهار می دارد که عواید حاصل از فروش هر محصولی در یک بانک جداگانه بیگانه گذاشته میشد - مثلا عواید فروش روغن و لبنیات در یک بانک - عواید فروش برنج در یک بانک دیگر و قس علیهذا و الخ ، ...

هفتاد میلیون تومان حد متوسط عایدات املاک در سنوات اخیر بود. با در نظر گرفتن طرز خرید املاک از این مبلغ هر ساله وجه ناچیزی که از سه الی چهار میلیون تومان تجاوز نمی کرد صرف خرید املاک جدید و جواهرات و مستغلات و غیره می گشت (مخارج ساختمانهای قصرها و مستغلات شهری را چنانکه می دانیم شهرداری و یا دوائر مختلفه وزارت جنگ متعهد بودند) و بقیه راه بانکهای بیگانه را پیش می گرفت. برای اینکه برای صدور و خروج این سرمایههای هنگفت اشکالی وجود نداشته باشد شاه سابق همیشه ساعی بود روسای کل بانک ملی و کمیسیونهای ارز از قره نوکرهای محل اطمینان یا تازه به دوران رسیدههایی که برای جاه و جلال آماده به هر کاری باشند انتخاب می شوند.

به این طریق با استفاده از محدودیتهایی که برای دیگران وجود داشت سرمایههای مزبور که در سال به شصت میلیون تومان یا قریب بیست و پنج میلیون دلار بالغ می گشت بدون اینکه اثری در دفاتر بانک کمیسیون ارز باقی بگذارد به اشکال مختلفه از ایران صادر و در بانکهای خارجه به ویژه آمریکا سپرده می شد.

عدهای معتقدند که یکی از علل محاکمه و محکومیت و برکنار کردن دکتر لیندن بلات و همکارانش هم این بود که دست شاه برای

صادر کردن پول باز باشد و نامحرم پس به اسرار مگو نبرد. از قرار مسموع بابت حق العمل خرید کارخانه ذوب آهن هم مبلغ گزافی از [شرکت] کروپ اخذ شد که در بانک دولتی آلمان سپرده شده است. به این طریق شاه سابق [رضا خان] در ظرف ده سال آخر سلطنتش علاوه بر شصت میلیون دلار که چهارده سال پیش داشته است در حدود سیصد میلیون دلار به بانکهای خارجی انتقال داده است که با این مبلغ فوق الذکر سابق سیصد و شصت میلیون دلار آمریکایی و یا قریب یک میلیارد تومان می شود.

شاه سابق [رضا خان] در حین فرار از ایران در یزد از پسر هراتی معروف پرسیده بود «آیا دارائیت به پانصد میلیون رسیده است؟» (البته مقصود او دلار بود. زیرا تومان در نظرش جلوه نداشت)

از فحوای کلام او چنین برمی آید که پانصد میلیون هدفی بود که رضاخان برای خود تعیین کرده و از عدم وصول بدان میزان متاسف بود و می خواست ببیند آیا کسی دیگر از ایرانیان به آن هدف رسیده است یا خیر؟ باری این یک میلیارد تومان مطابق صلح نامه متعلق به دولت ایران است.

با سیصد و شصت میلیون دلار می توان تمام خطوط آهن فرعی ایران را کشید. می توان قسمت اعظم اراضی مالکین را خرید و به زراعین تقسیم کرد و با وضع قوانین لازم سرمایه های جدید را بسوی هدف صنعتی کردن کشور متوجه نمود. می توان و می توان خیلی کار کرد.

فقط برای وصول آن نخست باید ملت حاکم بر سرنوشت خود باشد و یک پارلمان و دولت ملی داشته باشیم.

(نقل از «داد» شماره ۲۵۵ که روزنامه «آزیر» نقل کرده است.)

پاسخ دربار به شایعات

یادداشت اداره

حقیقت امر این است که ما دارایی اعلیحضرت سابق را خیلی بیش از اینها تصور می کردیم شرحی که از طرف دربار به نخست وزیر راجع به شایعات فوق نوشته شده و ذیلا از روزنامه اطلاعات نقل می کنیم بیشتر معلوم می دارد که چگونه به مثل معروف «یک کلاغ چهل کلاغ» می شود. (آینده)

رونوشت نامه صادر به نخست وزیری

این نامه از طرف وزارت دربار شاهنشاهی برای آقای نخست وزیر فرستاده شده است:

جناب آقای نخست وزیر

اخیرا انتشارات و گفتگوهای در موضوع جواهرات سلطنتی و سپرده‌های اعلیحضرت فقید رضاشاه پهلوی در بانک‌های خارج شیوع دارد که از نظر روشن شدن اذهان عموم لازم می‌داند خاطر نشان نماید که در موقع تصدی نخست وزیری مرحوم فروغی در این خصوص از مقامات صلاحیت دار داخلی و خارجی تحقیق به عمل آمده بود و در نتیجه معلوم نگردید که اعلیحضرت شاهنشاه فقید (غیر از اموال منقول و غیر منقولی که در ایران مالک بوده و در تاریخ ۲۸ شهریور و ۴ مهر ۱۳۲۰ کلیه اموال خود را به اعلیحضرت همایون شاهنشاه محمدرضا شاه پهلوی انتقال داده‌اند) در بانک‌های خارجه سپرده‌ای موجود بوده باشد حتی اعلیحضرت فقید برای تامین هزینه زندگانی خود در جنوب آفریقا نیز از ایران وجه می‌خواستند و برای اعلیحضرت معظم لها برات می‌شد.

اینک بر حسب امر مبارک ابلاغ می‌نماید که جنابعالی رسماً ماموریت دارید برای کشف کامل قضیه مجدداً تحقیقات و کنجکاو‌های لازم نزد مقامات صلاحیت دار و مطلع بعمل آورده و دربار شاهنشاهی را از نتیجه در اسرع وقت مستحضر فرمائید زیرا چنانچه در موقع انتقال اموال منقول و غیر منقول به اعلیحضرت همایون شاهنشاهی در بانک‌های خارج وجهی موجود بوده باشد چون طبق سند انتقال نامه به اعلیحضرت همایون شاهنشاهی تعلق دارد باید عیناً به ایران منتقل گردد.

(نقل از روزنامه «اطلاعات» تهران)

منبع: مجله آینده

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۳۰۷۲۹/ایران-خارج-بانک‌های-شاه-رضا-های-دارایی/۳۰۷۲۹>